

Lk.16:9-13 struktūra

I Mamons un Dievs

Un Es jums saku:

A. darait sev	JŪS
B. draugus	VIŅI
C. ar netaisnā mamona līdzekļiem,	MAMONS
C' lai, kad viņa vairs nav,	MAMONS
B' tie uzņem	VIŅI
A' jūs mūžīgajos mājokļos.	JŪS

II Mamons un Patiesība

D. Kas vismazākā lietā ir uzticams, tas arī lielās lietās ir uzticams,	UZTICAMS
E. un, kas vismazākā lietā ir netaisns, tas arī lielās lietās ir netaisns.	NEUZTICAMS

Ja jūs

F. netaisnās mantas lietās neesat bijuši uzticami,	NEUZTICAMS
F' kas jums uzticēs patieso?	UZTICAMS?
E' Un, ja jūs svešās lietās neesat bijuši uzticami,	NEUZTICAMS
D' kas jūsu pašu jums dos?	UZTICAMS?

III Mamons un Dievs

G. Neviena pie mājas piederīgs kalps nevar kalpot diviem kungiem:

H. vai viņš vienu ienīdīs

I. un otru mīlēs,

I' vai vienam pieķersies

H' un otru atmetīs.

G' Jūs nevarat kalpot Dievam un mantai."

Lk.16:9-13 (poēma) ir jāaplūko atsevišķi, kā neatkarīgs lielums no Lk.16:1-8 (līdzība). Tāpat tas ir ar Lk.11:5-13, kuru varam sadalīt divās daļās - 11:5-8 (līdzība) un 11:9-13 (poēma par līdzīgu tēmu). Abos gadījumos Bībeles teksts tiek nodalīts ar frāzi - *humīn legō*, kas nozīmē "es jums saku".

Vairāki pētnieki (Dodd, Reuman) uzsver, ka 9-13 sastāv no trīs iepriekšējās līdzības interpretācijām, kuras ir pielikusi klāt agrīnā baznīca. Tiek apgalvots, ka šīs trīs interpretācijas ir domātas lai "deeshatoloģizētu" līdzību un pārvērstu to par pamācību, proti, kā rīkoties ar naudu.

Savukārt, tādi pētnieki kā *Jeremia* un *Julicher* ir ievērojuši domas izmaiņu sākot ar 9. pantu. Faktiski, situācija ir izmainījies radikāli. Starp namturi un vīru ar naudu ir šādas atšķirības:

1. Līdzībā ir kungs, namturis un problēma starp viņiem. No 9.p. nav nedz kunga, nedz namtura un tādējādi arī problēmas viņu starpā.
2. Namturis ir bez naudas un apsver iespēju rakt vai ubagot. No 9.p. tiek attēlots cilvēks, kuram ir nauda, varbūt pat daudz naudas. Tieši viņam tiek dots padoms, kā izlietot naudu.
3. Namturis samazina parādus relatīvi bagātiem cilvēkiem. Savukārt, bagātam cilvēkam tiek ieteikts dot nabagiem (tas tiek pieņemts).
4. Namturis pārvalda cita cilvēka naudu. Bagātais cilvēks pārvalda pats savu naudu.
5. Namturim jau ir problēma. Viņš ir atlaists. Bagātam cilvēkam tiek dots padoms domāt par nākotni. Viņa krīze ir nezināmā nākotnē.
6. Namtura problēma ir viņa paša grēks un tas, ko sagaida viņa kungs no viņa. Bagātā cilvēka problēma ir laicīgo labumu nedrošais pamats.
7. Namturis pārvalda parādus, kuri vēl nav jāatdod. Bagātam cilvēkam tiek dots padoms par skaidru naudu, kura tam ir rokās.
8. Līdzība runā par namturi. Savukārt, 13.p. piemin kalpu.
9. Namturis ir nezticams un netaisns. Bagātā vīra raksturs netiek kritizēts.

Tātad ir skaidri jānošķir 16:1-8 no 16:9-13.

I MAMONS¹ UN DIEVS (9p.)

Šeit skaidri ieraugāma apgrieztā paralēlisma struktūra - ABC-C'B'A'. Parasti cilvēki pieņem, ka nauda ir domāta, lai iegūtu "laicīgos mājokļus". Taču šī poēma noraida šādu uzskatu - nauda ir domāta, lai ieietu "mūžīgajos mājokļos".

¹Mamons vispārēji nozīmē "kaut ko, kam cilvēks uzticas". Konkrēti tas attiecas uz īpašumu un jebko, kas ir vērtīgs. Kāpēc "netaisnais mamons"? Jebkura nauda kādā vēstures posmā kļūst nefira (Manson). Kur ir pirkšana un pārdošana, tur grēks arī vai vēl kā ķīlis iesprauksies starp tiem (Sīrāka dēls). Bagātībai ir tendence cilvēku padarīt netaisnu (Fitzmyer).

Jeremija uzskata, ka "draugi" varētu nozīmēt "eņģeļus" t.i. Dievs (respektējot Dieva vārdu, tas netiek šeit pieminēts,² bet visi saprot, ka Dievs, taču, ir tas, kurš uzņem cilvēku mūžīgajos mājokļos).

Mamons nav ļauns pats par sevi. Ļauna ir mamona izlietošana. Pareizi būtu "darīt draugus ar netaisno mamonu", proti, dot žēlastības dāvanas nabagiem (16:19...Lācars).

II MAMONS UN PATIESĪBA (10-12p.)

1. Vispārējs princips - ja cilvēks nav uzticams mazās lietās, viņam nevar uzticēt lielas lietas.

2. "Svešās lietas" (12a) ir netaisnais mamons (11a). Tās ir svešas tāpēc, ka nepieder mums un nāk no Dieva.

3. "Kas jums uzticēs patieso?" Šī frāze var nozīmēt - kas jums uzticēs patiesās bagātības, atgādinot par "bagātību debesīs" (Lk.12). Beilijs tulko - kas jums uzticēs patiesību (nav saprotams kāpēc un ko viņš ar to domā?). Citi komentatori tulko - kas jums uzticēs to, kam ir patiesa vērtība.³

III MAMONS UN DIEVS

Dievs un mamons ir kopīga tēma I un III. Taču, ja I centrā ir mamons, tad III centrā ir Dieva mīlēšana un pieķeršanās Viņam. Savukārt, II centrā ir mamons un "patiesā manta" jeb "patiesība" (Beilijs).

Secinājums: Poēmas trīs tēmas ir - Dievs, mamons, patiesība. I un III runā par to, ka mamons ir domāts, lai krātu bagātību debesīs un ka cilvēks nevar kalpot Dievam un mamonam (pareizi tērējot laicīgos labumus, cilvēkam būs manta debesīs, viņam tiks uzticēta patiesā. Skatīt paralēlas vietas - Mt.6:19-20; Mk.10:21; Lk.12:33. Savukārt, Lk.12:15 ir viena no retajām vietām, kur Lūkas ev. tiek diskutēts mantas jautājums). Poēmas centrs II brīdina klausītāju, ka viņam netiks uzticēta "patiesā manta", ja tas tiks novērtēts kā neuzticams mamona lietās.

²Manson apgalvo, ka rabīnu darbos, lai izvairītos no dievišķā vārda lietošanas, tiek lietots darbības vārds dsk. 3. pers., līdzīgi kā mūsu gadījumā (Sayings, 293).

³Scharlemann, Stein, Nolland.

LK.16 STRUKTŪRA

Eshatoloģisks brīdinājums

16:1-8 - netaisnais namturis

Nauda un nākošā dzīve

16:9-15

Eshatoloģisks brīdinājums

16:16

(Iespējams 17p. ir pievienojis kāds jūdu kristietis, kurš ir kļuvis nedaudz nervozs par to, ko 16p. saka par bauslību, proti, tā valda līdz Jānim. 18p., šķiet, vispār neiederas kontekstā.)

Nauda un nākošā dzīve

16:9-31 - Lācars

Beilijs uzskata, ka divi eshatoloģiskie brīdinājumi seko viens aiz otra, proti, aiz 16:1-8 seko 16:16. Tādā gadījumā divas diskusijas par *naudu un nākošo dzīvi* arī seko viena aiz otras, proti, aiz 16:9-15 seko 16:19-31.⁴

Kāpēc Lūka ir pārvietojis 16:9-15 pirms 16:16? Viens iemesls, lai novērstu grieķu lasītāja Teofila pārpratumus. Proti, līdzība 16:1-8 ir noslēpumaina Austrumu līdzība, kuru grieķis var viegli pārprasts, it kā Jēzus iedrošinātu netaisnību. Tāpēc, lai novērstu šo pārpratumu, Lūka ievieto poēmu (9-15) par uzticamību mamona lietās.

Poēma par mamonu ir teoloģiski ļoti tuva līdzībai par Lācaru. Ja Beilija teorija ir pareiza, tad poēma par mamonu sākotnēji bija domāta kā ievads līdzībai par Lācaru.

⁴skatīt tabulu pielikumā

Pielikums Nr.1

Lūkas evaņģēlija kārtība	Beilija ieteiktā kārtība
<p>¹ Bet Viņš runāja arī uz mācekļiem: "Bija bagāts cilvēks, tam bija mājas pārvaldnieks. Par to viņam pienesa ziņas, ka tas izšķērdējis viņa mantu. ² Tad viņš to aicināja pie sevis un tam sacīja: ko es dzirdu par tevi? Dod norēķinu par savu namturību, jo tu nevari ilgāk būt par pārvaldnieku. ³ Tad nama pārvaldnieks nodomāja sevī: "Ko es tagad darīšu, jo mans kungs man atņēma nama valdīšanu? Rakt es nespēju un diedelēt kaunos. ⁴ Es zinu, ko darīšu, lai tie mani uzņem savās mājās, kad es būšu atstādināts no pārvaldnieka amata!" ⁵ Un, ataicinājis pa vienam visus sava kunga parādniekus, viņš sacīja pirmajam: cik tu manam kungam esi parādā? ⁶ Tas sacīja: simts mucu eļļas.- Bet viņš teica: še, ņem savu zīmi, sēdies un raksti tūliņ piedesmit! ⁷ Pēc tam viņš kādam citam jautāja: bet tu, cik tu esi parādā? - Tas sacīja: simts mēru kviešu.- Viņš teica: še, ņem savu zīmi un raksti astoņdesmit! ⁸ Un kungs uzteica netaisno nama pārvaldnieku, ka tas gudri bija darījis, jo šīs pasaules bērni savās lietās ir gudrāki par gaismas bērniem.</p>	<p>¹ Bet Viņš runāja arī uz mācekļiem: "Bija bagāts cilvēks, tam bija mājas pārvaldnieks. Par to viņam pienesa ziņas, ka tas izšķērdējis viņa mantu. ² Tad viņš to aicināja pie sevis un tam sacīja: ko es dzirdu par tevi? Dod norēķinu par savu namturību, jo tu nevari ilgāk būt par pārvaldnieku. ³ Tad nama pārvaldnieks nodomāja sevī: "Ko es tagad darīšu, jo mans kungs man atņēma nama valdīšanu? Rakt es nespēju un diedelēt kaunos. ⁴ Es zinu, ko darīšu, lai tie mani uzņem savās mājās, kad es būšu atstādināts no pārvaldnieka amata!" ⁵ Un, ataicinājis pa vienam visus sava kunga parādniekus, viņš sacīja pirmajam: cik tu manam kungam esi parādā? ⁶ Tas sacīja: simts mucu eļļas.- Bet viņš teica: še, ņem savu zīmi, sēdies un raksti tūliņ piedesmit! ⁷ Pēc tam viņš kādam citam jautāja: bet tu, cik tu esi parādā? - Tas sacīja: simts mēru kviešu.- Viņš teica: še, ņem savu zīmi un raksti astoņdesmit! ⁸ Un kungs uzteica netaisno nama pārvaldnieku, ka tas gudri bija darījis, jo šīs pasaules bērni savās lietās ir gudrāki par gaismas bērniem.</p>
<p>⁹ Un Es jums saku: darait sev draugus ar netaisnā mamona līdzekļiem, lai, kad viņa vairs nav, tie jūs uzņem mūžīgajos mājokļos. ¹⁰ Kas vismazākā lietā ir uzticams, tas arī lielās lietās ir uzticams, un, kas vismazākā lietā ir netaisns, tas arī lielās lietās ir netaisns. ¹¹ Ja jūs neesat bijuši uzticami netaisnās mantas lietās, kas jums uzticēs patieso? ¹² Un, ja jūs svešās lietās neesat bijuši uzticami, kas jums dos jūsu pašu? ¹³ Neviens pie mājas piederīgs kalps nevar kalpot diviem kungiem: vai viņš vienu ienīdīs un otru mīlēs, vai vienam pieķersies un otru atmetīs. Jūs nevarat kalpot Dievam un mantai." ¹⁴ Visu to dzirdēja farizeji, kas bija mantkārīgi, un tie Viņu izsmēja. ¹⁵ Bet Viņš tiem teica: "Jūs paši nostājaties par taisniem cilvēku priekšā, bet Dievs pazīst jūsu sirdis; jo, kas pie cilvēkiem ir augsts, Dieva acīs ir negantība.</p>	<p>¹⁶ Bauslība un pravieši valda līdz Jānim. Kopš viņa laika tiek pausta Dieva valstība, un ikviens ar sparū laužas tajā iekšā.</p>
<p>¹⁶ Bauslība un pravieši valda līdz Jānim. Kopš viņa laika tiek pausta Dieva valstība, un ikviens ar sparū laužas tajā iekšā.</p>	<p>⁹ Un Es jums saku: darait sev draugus ar netaisnā mamona līdzekļiem, lai, kad viņa vairs nav, tie jūs uzņem mūžīgajos mājokļos. ¹⁰ Kas vismazākā lietā ir uzticams, tas arī lielās lietās ir uzticams, un, kas vismazākā lietā ir netaisns, tas arī lielās lietās ir netaisns. ¹¹ Ja jūs neesat bijuši uzticami netaisnās mantas lietās, kas jums uzticēs patieso? ¹² Un, ja jūs svešās lietās neesat bijuši uzticami, kas jums dos jūsu pašu? ¹³ Neviens pie mājas piederīgs kalps nevar kalpot diviem kungiem: vai viņš vienu ienīdīs un otru mīlēs, vai vienam pieķersies un otru atmetīs. Jūs nevarat kalpot Dievam un mantai." ¹⁴ Visu to dzirdēja farizeji, kas bija mantkārīgi, un tie Viņu izsmēja. ¹⁵ Bet Viņš tiem teica: "Jūs paši nostājaties par taisniem cilvēku priekšā, bet Dievs pazīst jūsu sirdis; jo, kas pie cilvēkiem ir augsts, Dieva acīs ir negantība.</p>
<p>¹⁷ Bet drīzāk debesij un zemei zust, nekā krist vienai bauslības rakstu zīmei. ¹⁸ Katrs, kas atlaiž savu sievu un apprecē citu, pārkāpj laulību, un tas, kas precē tādu, ko vīrs atlaidis, arī pārkāpj laulību.</p>	<p>¹⁷ Bet drīzāk debesij un zemei zust, nekā krist vienai bauslības rakstu zīmei. ¹⁸ Katrs, kas atlaiž savu sievu un apprecē citu, pārkāpj laulību, un tas, kas precē tādu, ko vīrs atlaidis, arī pārkāpj laulību.</p>
<p>¹⁹ Bija kāds bagāts vīrs; tas ģērbās purpurā un smalkā audeklā un dzīvoja ik dienas kārumā un līksmībā. ²⁰ Bet viņa durvju priekšā gulēja kāds nabags, vārdā Lācars ...</p>	<p>¹⁹ Bija kāds bagāts vīrs; tas ģērbās purpurā un smalkā audeklā un dzīvoja ik dienas kārumā un līksmībā. ²⁰ Bet viņa durvju priekšā gulēja kāds nabags, vārdā Lācars ...</p>

Pielikums Nr.2

Lk.16:16 dažādie tulkojumi:

Lu 16:16 The law and the prophets [were] until John: since that time the kingdom of God is preached, and every man presseth into it. AV

Lu 16:16 Das Gesetz und die Propheten weissagen bis auf Johannes; und von der Zeit wird das Reich Gottes durchs Evangelium gepredigt, und jedermann dringt mit Gewalt hinein. AV_LUT

Lu 16:16 The law and the prophets [were] until John: from that time the glad tidings of the kingdom of God are announced, and every one forces his way into it. DBY

Lu 16:16 The law and the prophets were till John: but then came the preaching of the kingdom of God, and everyone makes his way into it by force. BBE

Lu 16:16 The law and the prophets [were] until John: from that time the gospel of the kingdom of God is preached, and every man entereth violently into it. ASV

Lu 16:16 The law and the prophets [were] until John: since that time the kingdom of God is preached, and every man presseth into it. WEBSTER

Luke 16:16 "The law and the prophets were until John; since then the good news of the kingdom of God is preached, and every one enters it violently. RSV

Luke 16:16 "Moses' Teachings and the Prophets were in force until the time of John. Since that time, people have been telling the Good News about the kingdom of God, and everyone is trying to force their way into it. GWT

Luke 16:16 "The law and the prophets were in effect until John came; since then the good news of the kingdom of God is proclaimed, and everyone tries to enter it by force. NRSV

16.16 (O no/moj kai\ oi(profh=tai me/xri)Iwa/nnou: a)po\ to/te h(basilei/a tou= qeou= eu)aggeli/zetai **kai\ pa=j ei)j au)th\n bia/zetai.**

bia/zetai: Verb. Singular. Indicative. Present. Mid/Pass. Third Person. Dictionary Form:
bia/zomai exercise force